

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

Mai 1934. a.

Nr. 5

KAHETEISTKÜMNES AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: F. Wellner.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas	Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi nr. 12. Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr.
Pooles aastas	2.50	Jooksvad arved: Eesti Panga Tal-	10.—, ¼ lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk.
1923 aastak.	—50	linna osak. nr. 609, E. Rahvapangas	Kr. 2.50, 1/16 lhk. Kr. 1.25.
1924—1931. a. à	2.50	nr. 991 ja Põllumeeste Keskpangas nr. 728.	Dokumentide kaotamise kuulu-
			tused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

SISU:

Lahkarvamusi vallavolikogude valimisea-	
duse käsitamisel — Villem Rebane .	Lhk. 67
Kas saab isikumaksu kaotada, asendades	
seda lisakinnisvaramaksuga — R. K.	„ 70
Mis vallavalitsused volituste allkirjade	
tõestamisel silmispidama peaksid —	
A. Käärrik	„ 71
Maakonnaomavalitsuste kulud 1932./33. a.	
aruannete järele	„ 72
Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja omava-	
litsuste tegevusest	„ 77
Kirjandus	„ 80
Kuulutusi	„ 66

Kuulutatakse maksvusetaks:

- 1) Anton Mäe hobusepass, väljaantud Kunda-Malla vallavalitsusest 6. IX. 1929. a. Nr. 54 all.
- 2) Johannes Krustop'i hobusepass, hiljem ümberregistreeritud Gustav Lauri nimele, väljaantud Haljala vallavalitsusest 30. VIII. 1929. a. Nr. 509/087805 all.
- 3) Eduard Altmann'i hobusepass, väljaantud Hageri vallavalitsusest 11. nov. 1925. a. Nr. 70 all.
- 4) Dimitri Niido hobusepass, väljaantud Panikovitši vallavalitsuselt 11. jaanuaril 1921. a. Nr. 121 all Andrei Ivanovi nimele.
- 5) Aleksander Suursaare hobusepass, väljaantud Enge vallavalitsusest 10. sept. 1926. a. Nr. 14 all Jaan Joosepi p. Koop'i nimele
- 6) Juhan Hansu p. Katveli hobusepass, väljaantud Kogula vallavalitsusest 4. veebr. 1921. a. Nr. 120 all.
- 7) Juhan Hansu p. Katveli hobusepass, väljaantud Kogula vallavalitsusest 5. aug. 1924. a. Nr. 123 (kaitse Nr. 052893) all.

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A.-S.**„OMA“****Põhi- ja tagavarakapitalid üle****Kr. 520.000.—**

toimetab

tule-,**elu-,****rahe-,****koduloomade-,****murdvarguse- ja****klaasikindlustusi**

Edasikindlustuste vastuvõtmine valdade vastastikku kindlustusseltsidelt.

Seltsi osanikkudeks on kõigi maakondade omavalitsused, paljud linna-, alevi- ja valdade omavalitsused.

Seltsil omad majad Tartus ja Viljandis.

Juhatus ja peakontor: Tartus, Riia tn. 41, telef. 3-44 ja 5-62.

Peaagentuurid:

Tallinnas, Väike-Karja tn. 3, telef. 437-59.

Rakveres, Viru Pangas, telef. 109.

Pärnus, Rüütli tn. 29, telef. 2-30.

Agentuurid kõigil pool üle maa.

Tähelepanu!

Liidu laos on veel piiratud arvul saadaval

„Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta“

Koostanud E. Maddison ja J. Kaiv.

Liidu juhatuse otsusega on otsustatud, et likvideerida ladusolevat vähest tagavara lõpulikult ja et vastutulla raamatu tarvitajatele, müüa viimaseid eksemplare broshüüritult 6 krooni ja nahk-köites 8 krooni 50 senti eksemplar.

Raamat sisaldab üle 1000 lehekülje ja mahutab eneses kogu vene- kui ka omariikluse aegse normide kogu maakonna-, valla-, alevi- ja osaliselt ka linnaomavalitsuste kohta.

See raamat ei tohiks puududa üheski omavalitsuse- ega riigiasutuses ja on vajaliseks käsiraamatuks igale omavalitsustegelasele ja ka igale kodanikule.

Tellimised saata: Eesti maaomavalitsuste liit,
Tallin, S. Roosikrantsi 12.

Lahkarvamusi vallavolikogude valimisseaduse käsitamisel.

Villem Rebane.

Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seaduse ehk lühendatult VVS teises peatükis asetseva § 7. (RT 97 — 1926) järele „Vallavolinikkudeks võib valida ainult sama valla valijate-nimekirjadesse sissekantud kodanikke“. Sama seaduse 7. detsembri 1926. a. redaktsiooni järele viiendas peatükis asetseva § 27 kohaselt „Juhtumisel, kui kandidaatide nimekiri (s. o. kandidaatide esitamiskiri — V. R.) ei vasta käesoleva (V) peatüki nõuetele, teatab vallakomitee seda kahepäevasel tähtajal nimekirja esitajale. Parandusi tähendatud puuduse kõrvaldamiseks võib esitada hiljemalt kaksikümmend päeva enne esimest valimispäeva“. Eeltsiteeritud §§ 7 ja 27 oli käsitamisel vallavolikogude valimistel 1930. aastal.

1934. aastal toimetatud valimistel oli maksev VVS ptk. II. § 7 muutmatult, kuid ptk. V-as asetsevad §§ 18—20 ja 22—28 muudeti, kusjuures endise § 27 norm paigutati § 26 alla ja kõlab järgmiselt: „Juhul, kui kandidaatide esitamiskiri ei vasta käesoleva peatüki (ptk. V. — V. R.) nõudeile, vallakomitee teatab sellest kahepäevalisel tähtajal vastava valijateühenduse (kandidaatide nimekirja — V. R.) esindajale. Teadustusi tähendatud puuduse kõrvaldamiseks võib esitada hiljemalt kaksikümmend päeva enne valimiste esimest päeva“. (RT 92 — 1933, art. 670).

Seega VVS § 27-es 1926. aastast vastab täielikult VVS 1933. aasta § 26-dale ja seega ühtlasi üllaloetletud §§-ide piires nii 1930 kui ka 1934. a. valimistel tekkinud vaidlused analoogilistel juhtumitel peaksid saama lahendatud ühesuguste tulemustega.

Vaidluse all seisab nimelt küsimus, kas vallakomitee on kohustatud valijateühenduse esindajale teatama puudusena asjaolu, et esitamiskirjas seisev kandidaat ei ole kantud valla valijate-nimekirja, või tuleb temal see kandidaatide esitamiskiri tühistada ja valimisest kõrvaldada ilma sellasest puudusest § 26 korras teatamata?

See on väga oluline küsimus ja vajaks kindlat lahendust. VVS ise selgelt ega otseselt seda asja ei lahenda. Sellepärast on ka selles küsimuses seadus mitmeti tõlgendamist leidnud. Seaduste tühikute puhkudel on vaidlusküsimuste juures lõppsõna selgituseks Riigikohtu otsustel ning selle juures antud seletustel (otsuste motiividel). Kuid just käesolevas küsimuses on Riigikohus andnud erinevaid otsusi ning seletusi. Asja selgituseks ning huvides olgu neist siin allpool lühendatult ära toodud 2 otsust.

1. Vallavolikogude 1930. a. valimistel otsustas R. vallavolikogu valimiste vallakomitee kõrvaldada R. vallavolikogu valimistelt Töölise, Popsnikkude ja Väike- maapidajate ühise kandidaatide nimekirja põhjustel, et nimekirjas 9. kohal kandideeriv J. P., nõusoleku teadaande järgi „Peetri poeg“, ei seisa valla hääleõiguslike kodanikkude nimekirjas, mispärast ta ei või VVS § 7 põhjal valimistel kandideerida; nimekirja esindaja D. T. väide, et J. P. Peetri poeg on sama, kes valijate-nimekirjas on nimetatud J. P. Pahomi poeg, pole dokumentaalselt tõestatud. Vallakomitee selle otsuse peale rahukohtunikule esitatud kaebuses palus nimekirja esindaja D. T. ära muuta vallakomitee otsus ja valimised tühistada, kuna Töölise, Popsnikkude ja Väikemaapidajate kandidaatide nimekiri vastab VVS ptk. V. nõudele ja VVS § 7 asub seaduse II-ses peatükis, mispärast selle § alusel seisvaid puudusi ei tule nimekirja esindajale teatada ega sellase vea parandamist nõuda, sest VVS § 27 (nüüd § 26 — V. R.) lubavat nimekirja esindajal parandusi esitada ainult VVS ptk. V. ettetulnud vigade kohta. Ühinedes nimekirja esindaja seisukohatadega, rahukohtunik rahuldab kaebuse.

Rahukohtuniku otsuse peale vallakomitee poolt esitatud revisjonikaebuse puhul tühistas Riigikohus eelnimetatud rahukohtuniku otsuse järgmistel kaalutlustel (Adm. t. nr. 521 — I — 1930, vt. J. Valge „Riigikohtu admin. osak. 1930. a. lahendatud küsimusi“ KSM adm. ala kirjastus 1932. a., lhk. 206—207):

R. vallakomitee seletab õieti, et ei saa vaadelda kandidaatide nimekirja kui tervikut ilma selle juurde kuuluvate lisadeta.

Asjatoimetusest nähtub, et D. T. poolt esitatud Töoliste, Popsnikkude ja Väikemaapidajate ühine kandidaatide nimekirj, kui niisugune, on täiesti korras. Sedasama peab ütleva ka nimekirjas 9. kohal seisva J. P. nõusoleku teadaande kohta, sest see vastab seaduse nõuetele. Kuna kandidaatide nimekirj ja kandidaadi nõusoleku teadaanne on lahutamata ühenduses, siis tuleb need ka koos vaadelda. Nõusoleku teadaandes peab ära tähendatud olema kandidaadi isanimi, kandidaatide nimekirjas kandidaadi isanime märkimist ei nõuta. Vaadeldes ühiselt D. T. poolt esitatud Töoliste, Popsnikkude ja Väikemaapidajate ühist nimekirja ja J. P. kandideerimise nõusoleku teadaannet, peab järeldama, et nimekirjas 9. kohal kandideeriv J. P. on Peetri poeg, sest nõusoleku teadaandes on P. isanimena märgitud Peeter. Saades kandidaatide nimekirja, oli vallakomitee VVS §§ 7 ja 10 p. 1. põhjal õigustatud ja kohustatud kontrollima, kas kandidaatide nimekirjas tähendatud isikud seisavad valla valijate nimekirjades. Leides, et Töoliste, Popsnikkude ja Väikemaapidajate ühisel nimekirjas 9. kohal kandideeriva J. P. isanimi on Peeter, valla valijate nimekirjas seisab aga Pahomi poeg, oli vallakomitee eespool nimetatud seaduse § 27 (nüüd § 26 — V. R.) põhjal kohustatud sellest vastuolust nimekirja esindajale teatama. Seda on ka R. vallakomitee käesoleval korral teinud. Siinjuures tuleks tähendada, et ei ole põhjendatud D. T. arvamus, nagu ei oleks vallakomitee võinud käesoleval korral temalt vastuolu kõrvaldamist nõuda. See vastuolu puutub just kandidaatide nimekirjadesse, millest räägib eelpool nimetatud seaduse V. peatükk. Saades vallakomiteelt teadaande, et nimekirjas kandideeriv J. P. Peetri poeg ei seisa valla valijate nimekirjas, pidi nimekirja esindaja seaduses ettenähtud tähtsaja kestel tõendise esitama selle kohta, et kandidaatide nimekirjas seisev J. P. Peetri poeg ja valijate nimekirjas seisev J. P. Pahomi poeg on üks ja sama isik. D. T. on oma kirjalikus vastuses vallakomiteele küll seletanud, et on tegemist ühe ja sama isikuga, kuid oma seletuse tõenduseks ei ole esitanud mingisuguseid andmeid. Ometi oleks võinud ta vallavalitsuselt vastava

tunnistuse võtta ja selle esitada. Vallakomitee ei olnud kohustatud tema paljasõnalist seletust uskuma. Nõnda ei ole nimekirja esindaja T. kandidaatide nimekirja vastolu valijate nimekirjaga kõrvaldanud, mispärast vallakomitee oli õigustatud tema poolt esitatud nimekirja vallavolikogu valimistelt kõrvaldama.

Nagu ülaltoodud Riigikohtu otsusest nähtub, asus ta seisukohal, et vallakomitee on kohustatud valimisliidu esindajale teatama puudusena asjaolu, et mõni kandidaat ei ole sissekantud valla valijate nimekirja, kuna see puudus puutub just kandidaatide nimekirjadesse, millest räägib VVS viies peatükk (ptk. V.). Kuid 1934. aasta vallavolikogude valimistel on asunud Riigikohus teisele seisukohale selles asjas.

2. Vallavolikogude 1934. aasta valimistel otsustas K. vallavolikogu valimiste vallakomitee tühistada Ühinenud põllumeeste ja väikepõllupidajate kogu 4 esitamiskirja põhjustel, et nendes esinevad kandidaadid Juhan J., August-Voldemar K., Andrus J., Nikolai T., 37 a. vana ja August M. ei seisvat valla hääleõiguslike kodanikkude nimekirjas (seal oli: Johannes J., August K., Andres J., Nikolai T., 36 a. vana ja August-Eduard M.). Asudes seisukohal, et see puudus on ettenähtud VVS § 7, mis asub II-ses peatükis, ja et sellepärast vallakomiteel ei tarvitse valimisliidu esindajale ei nimekirjas leiduvaist puudustest ega komitee otsustest teatada, ei teatatudki valimisliidu esindajale ei nimekirja puudustest ega nende tühistamise otsusest.

Riigikohtu ülalkirjeldatud 1930. aasta seletust arvesse võttes esitas mainitud valimisliidu esindaja E. T. rahukohtunikule kaebuse. Rahukohtunik samuti aluseks võttes analoogilises asjas tehtud Riigikohtu ülaltoodud otsust, leidis K. vallakomitee otsuse ning tegevuse olevat seadusvastase ning tühistas valimised. K. vallakomitee revisjonikaebusel tuli asi arutusele Riigikohtus 6. veebr. 1934. a. (adm. t. nr. 311—I—1934). Riigikohus tühistas rahukohtuniku otsuse ja andis arutusel oleva küsimuse kohta hoopis teistsuguse seletuse, nimelt järgmise:

Eeltähendatud vallakomitee saades kandidaatide esitamiskirjad, oli õigustatud ja kohustatud VVS (RT 97 — 1926 ja 92 — 1933) § 7 ja 10 p. 1. põhjal kontrollima, kas esitamiskirjades tähendatud isikud seisavad valla valijate nimekirjades, s. o. võrdlema, kas valimiskirjas tä-

hendatud kandidaatide nimed, eesnimed, vanadus ja asukoht ühtuval valla valijate nimekirja sissekantud isikute omadega. Ühtumine peab olema täpne, sest komiteel tuleb võrdlemise juures arvestada ainult neid andmeid, mis vallavalijate nimekirjas sel ajal olemas. Valijate enda kohustus on jälgida, et neid valijate nimekirja õieti sissekantakse ja kui seda ei ole tehtud, siis nõuda selleks määratud tähtajal nimekirja parandamist. K. vallakomitee oma koosolekul 11. XII. 1933. a. leidis, et esitamiskirjades ettenähtud kandidaat Juhan J., August-Voldemar K., Nikolai T., 37 a. vana, Andrus J. ja August M. — ei seisa vallavalijate nimekirjas. See on vormiliselt õige, sest K. valla hääleõiguslike valijate nimekirjas J. eesnimeks on „Johannes“, K. eesnimeks on „August“ ilma Voldemarita, J. eesnimeks on „Andres“, M. eesnimeks „August-Eduard“ ja Nikolai T. vanadus „36“ aastat. Kuigi tegelikult võib olla, tähendatud isikud on ühed ja samad, nagu rahukohtunik järeldab temale ettetoodud andmetest. See pärast talitas K. vallakomitee õieti, kui ta esitamiskirjad tühistas ja valimistest kõrvaldas, sest käesoleval juhtumil puudub alus VVS § 26 kohaldamiseks, kuna ainult juhul, kui kandidaatide esitamiskiri ei vasta eeltähendatud seaduse peatükk V nõudeile, vallakomitee teatab sellest kahepäevalise tähtajal vastava valijate ühenduse esindajale. Et valimiskirjas tähendatud kandidaadid peavad seisma ka valla valijate nimekirjas, see on ettenähtud mitte peatükk V, vaid peatükk II § 7. ja valijate nimekirjade pidamine ja nende puuduste kõrvaldamine on ettenähtud peatükk IV-das. Seepärast on ekslik nii rahukohtuniku kui ka K. ühinenud põllumeeste ja väikemaapidajate kogu vallavolikogu liigete valimisliidu esindaja E. T. arvamus, et vallakomitee oleks pidanud teatama valimisliidu esindajale esituskirjades ilmsikstulnud eelkirjeldataud puudustest VVS § 26 alusel ja

võimaldama neile tõendada, et esituskirjas tähendatud kodanikud Juhan J., August-Voldemar K., Andrus J., August M. ja Nikolai T., 37 a. vana on samad kodanikud, kes vallavalijate nimekirja sissekantud Johannes J., August K., Andres J. ja August-Eduard M. eesnimedega ja Nikolai T., 36 a. vanaduse tähendusega.

Nagu viimatitsiteeritud Riigikohtu 1934. a. otsusest selgub, on Riigikohus asunud seisukohale, et vallakomitee ei ole kohustatud valimisliidu esindajale teatama puudusena asjaolu, et mõni kandidaat ei ole sissekantud valla valijate nimekirja. Kui Riigikohus 1930. a. otsuses seletab, et „vallakomitee oli eelpoolnimetatud seaduse (nüüd § 26 — V. R.) § 27 põhjal kohustatud sellest vastuolust nimekirja esitajale teatama“, „et ei ole põhjendatud arvamus, nagu ei oleks vallakomitee võinud käesoleval korral vastuolu kõrvaldamist nõuda“ ja et „see vastuolu puutub just kandidaatide nimekirjadesse, millest räägib eelpoolnimetatud seaduse V peatükk“, — siis oma 1934. a. otsuses nimetab ta ekslikuks sellast arvamust, „et vallakomitee oleks pidanud teatama valimisliidu esindajale esituskirjades ilmsikstulnud puudustest VVS § 26 alusel ja võimaldama tõendada, et esituskirjas tähendatud kodanikud on samad kodanikud, kes vallavalijate nimekirja sissekantud.“

Isiklikult arvan, et Riigikohtu 1930. a. otsus käesolevas asjas oli kahtlemata õigem ning elulisem, eriti kui arvesse võtta VVS § 28 teist lõiget (RT 92 — 1933), mille järele „Vallakomitee tühistab käesoleva (V) peatüki nõudeile mittevastavad esitamiskirjad“. Kuna teisi aluseid esitamiskirjade tühistamiseks ei ole, siis kahtlemata on seaduseandja ühendanud ka peatükk II-sest sõltuvad vead esitamiskirjades seaduse peatükk V-ga. On see nii, siis tuleb ka ptk. II-sest sõltuvaid vigu esitamiskirjades teatavaks teha § 26 korras valimisliidu esindajale, andes temale ühtlasi võimaluse neid vigu § 26 korras kõrvaldada.

Kõige õigem oleks, kui käesolev küsimus lahendataks seadusandlises korras, täiendades VVS nõnda, et asi oleks saanud täiesti selge lahenduse seaduse sõnalise täpse väljenduse teel. Vastavad asutised peaksid seda silmas pidama järgmisteks valimisteks.

Kas saab isikumaksu kaotada, asendades seda lisakinnisvaramaksuga?

„Päevalehes“ nr. 130, 13. mail s. a., võtab sõna J. K. isikumaksu kohta valdades, millega tõstab ühe akuutsematest valloamavalitsuste päevaküsimustest.

Käesoleval ajal pakub omavalitsuste maksude korralduse küsimus võrdlemisi suurt huvi. Ühenduses päevakorral oleva üldise maksureformi kavaga kerkib paratamatult esile küsimus — kas ja missuguses suunas ja ulatuses võiks üldine maksureform puudutada ka omavalitsuste makse. Samale küsimusele juhivad meid teisest küljest ka omavalitsuste reformi teostamise kavatsus. Kas aga nende küsimuste juure asudes peame ühtlasi asuma kohe eitavaise seisukohale isikumaksu suhtes, see on hoopis iseküsimus.

Enne eelnimetatud artiklis esitatud mõtete ja küsimuste arutusele asumist, ei saa jätta märkimata selle osa, kus autor püüab väita, et „isikumaksu maksjad on enamikus kehvemad elanikekihid, kellele peale seljariiete midagi ei ole võtta maksu kättesaamiseks.“

On täiesti väär väita, nagu lasuks isikumaks peaaesjalikult kehvemal kihil. Isikumaks puudutab valdades kõiki kodanikke ja kuna paljudes valdades on maksujad liigitatud nende sissetulekute järele, siis on just kehvemad kodanikud (väikemaapidajad, töölised jne.) väiksema koorma kandjaks, kui see on osaks talupidajail.

Järgnevalt aga selgub kohe kust puhub tuul. Autor jätkab: „maksumäärad, mida maksev seadus lubab lisakinnisvaramaksuna kodanikele peale panna, on niivõrd väikesed ja selle maksu maksjate arv enamas jaos valdades vähene, et sellest maksust valla kassale kuigi suurt tulu ei kujune, võrreldes valla üldise eelarvega.“

Sellega juhitakse peatähelepanu punktiks lisakinnisvaramaksu vähesus, tahtes näidata, et isikumaksu võiks asendada lisakinnisvara maksu normi tõstmise.

Tagajärg oleks selle ettepaneku teostamisel aga ka kohe käegakatsutavalt selgesihiline — terve vallaomavalitsuste maksukoorem lasugu ainult maapidajail.

Põhimõtteliselt peavad omavalitsuste tuluallikad olema küllaldased, et võimaldada ülesannete täitmist selles ulatuses ja sel viisil, mis olude ja üldiste tingimuste

sunnil osutuvad vajalikeks, kõnelemata muidugi erakordsetest, ootamatutest juhtudest, millel omavalitsustele langevad osaks sarnased paratamatud kohustused, milleks nad pole kas ettevalmistatud, või milleks nende normaalsetest tuluallikatest ei jätaku. Jälgides aga näiteks valdade majandust Virumaal, ei saa öelda, et oleks suuri ja ülepääsmatu raskusi vallaomavalitsuste tulude saamise alal. Kuna Virumaa vallad ei erine milleski üldisest keskmisest vallast riigis, siis võib öelda, et samane olukord on maksev ka mujal.

Muidugi on ju valdu, millised on uhete koolimajade ehitamise läbi langenud võlgadesse ja seal tundub tõesti, et ei jätaku senistest vallaomavalitsuste tuluallikaist. Kuna aasta-aastalt on seal isikumaksu võetud võimalikult kõrgemal määral, siis on rahvas hakanud otsima teid, kuidas selle koormatise kandmisest pääseda, mille tõttu neis valdades ka isikumaksu laekumine on vägagi puudulik.

Selge on aga, et põllumajandus ei suuda suuremat maksukoormat kanda, kui see tal praegu lasub. Kui aga tahetakse isikumaksu asemel võtta vastavas ulatuses lisakinnisvaramaksu, siis tuleks tõsta senine maksunorm mitmekordseks. Kas seda koormatist suudaks kanda põllumajandus?

Virumaal oli vallaomavalitsuste 1933/34. a. eelarvetes ettenähtud lisakinnisvaramaksu 5,4 miljoni senti ja isikumaksu 19 miljoni senti ulatuses. See näitab, et isikumaksu kaotamisel ja lisakinnisvaramaksuga asendamisel tuleks tõsta lisakinnisvaramaks kuni 5-kordseks. Pealegi ei saaks ühtlustada sel puhul mingisuguse ülemmääraga võetava lisakinnisvaramaksu suurust, kuna ühes vallas on isikumaksu senine kogusumma kuni 3000 krooni, teises aga üle 10.000 krooni. Selletõttu võiks isikumaksu asendamisel lisakinnisvaramaksuga viimase norm tõusta senise 5 senti pealt iga puhtakasurubla kohta 15 kuni 60 senti peale. Kuna keskmise normaaltalundi puhtakasurubla arv ulatub 150 kuni 250-ni, siis tuleks sel puhul lisakinnisvaramaksuna üksi maksta iga aasta 25 kuni 150 krooni. Peale selle muidugi harilik kinnisvaramaks ja muud maksud. Sarnast kõrgest maksukoormatist ei kannataks välja meie põllumajandus ka majanduselu õitsengu aas-

tail, rääkimata praegusest majandusliku surutise ajajärgust.

Maksude jaotuse probleemi ülesanne seisab selles, et ühest küljest rahuldada valdade kassasid vajaliste tuludega, teisest küljest aga — hoolitseda selle eest, et eramajapidamised ei langeks ülejõu käiva maksukoorma alla. See ülesanne on raske ja käsikäes üldise elu arenguga ning sellele vastavalt vallavalitsuste kulude tõusuga hariduse, hoolekande ja teistel aladel ning praeguse eramajanduse halva seisukorra ning selle süvenemisega kasvavad need raskused järjekindlalt. Vallaomavalitsused, olles maksude pereinemed, kannavad vastutust selle eest, et eramajanduse maksukoorem ei kerkiks üle selle kandejõu.

On kerge öelda, et kaotatagu isikumaks. Kuid kuidas tasakaalustada vallaomavalitsuste tulusid-kulusid, sellele ei anna eelnimetatud artikli autor otsekohest vastust peale viitamise lisakinnisvaramaksule.

Kaotades aga isikumaksu ja pannes selle koormatise lisakinnisvaramaksu maksjate peale tekiks olukord, et vallas oleks maksumaksjateks ainult põllupidajate kiht. Teised oleksid vabad igasugusest koormatisest vallaomavalitsuse kasuks. Kuid vallaomavalitsuse valitsemise küsimuste juures on kõik kodanikud üheõiguslikud, s. t. niihästi maksumaksjad kui ka mittemaksjad ja vallavaesed — hoolekandevalused. Viimastel oleks ainult õigused, ilma mingisuguste kohustusteta, esimestel aga ka kohustused.

Valdades, nagu: Järve, Erra ja teised, kus elanike suurema osa (põlevkivi kae-

vanduste tõttu) moodustab tööliskond, võiks nii tekkida olukord, et liik kodanikke, kes vabad maksukohustustest vallaomavalitsuse vastu, saaks oma enamuse tõttu vallavalitsuse enda kätte, talitaksid siis täiesti oma arvamise kohaselt, pannes maapidajatele terve maksukoorma ja endale lubades siis kulutusi, milliseid heaks arvavad (kuna seadused sel alal ei tee takistusi). Sarnasel juhul kaoks igasugune vastutus. Praegune olukord, kus just isikumaksuga tasakaalustatakse vallaomavalitsuse tulusid-kulusid, mis sunnib hoolikalt kaaluma niihästi maksnike hädasid ja muresid kui ka seda, et vallaomavalitsuste kulude alal ei mindaks liialdustesse, on vähemalt loomulik.

Praeguste maksuliikide ja määrade juures tulevad need vallad, millised pole asunud lautamise teele, omaga ilusti välja. Selle tõenduseks on seegi juba, et möödunudki eelarveaasta lõpetas 40 vallast Virumaal 30 valda ülejäägiga. Selles juures ei tõuse enamikus Virumaa valdades isikumaks üle 5 krooni isiku kohta, kuna mitmeski vallas on isikumaksu normiks vaid 1,2 ja 3 krooni.

Mis puutub väitesse, et isikumaksust laekub aasta jooksul vaid pool selle üldsummast ja teise poole tulevat kustutada, siis on seal kindlasti liialdatud või on tegemist vallavalitsusega, milline ei hooli küllaldaselt korrapärasest maksuvõlgade sissenõudmisest. Ühele näitele — võlgadesse sattunud valdade olukorrale põhjendades, ei saaks ega tohiks käsitada küsimusi, mis puudutavad nii hella küsimust, kui seda on maksustamise ala.

R. K.

Mis vallavalitsused volituste allkirjade tõestamisel silmaspidama peaksid.

Vann. adv. A. Käärik.

Kellel kohtuskäimisega tegemist, sellel tuleb õige tihti väljastada volikiri oma volinikule seaduses ettenähtud korras ja kujul. Selle korra alla käib muuseas nõue, et volikirjal tuleb selle isiku, kes volikirja väljaannab, allkiri tõestada, ning Tsiv. kp. s. § 47-a, 247 ja 248-a põhjal on säärase allkirjade tõestamise õigus antud ja jäetud ka vallavalitsustele.

B. E. S. § 4363 järele on volitus-vahekord lepinguline vahekord ja selle sõlmimine on siis üks juriidilist toiminguid

ja volikiri kujutab enesest dokumenti, ning kui säärane Tempelmaksu seaduse §§ 1 ja 10 alusel tuleb maksustada tariifi jj. 52 ettenähtud suuruses.

Kuna volituse allkirjutamisega volitusvahekorda loov dokument kokkuseatuks loetakse ja et Tempelmaksu sead. § 14 p. 2 lit. b. kohaselt on allkirja tõestav asutus, käesoleval korral vallavalitsus, otsekohe kohustatud selle järele valvama ja hoolitsema, et dokument oleks tariifis ettenähtud

(Vaata järg lhk. 76.)

Maakonnaomavalitsuste kulud

Kulude nimetus	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
Korralised kulud:										
I. MAAVOLIKOGU.										
1. Sõidu- ja päevarahad	1 872.—	0,45	1 335.—	0,49	920.—	0,24	1 457.—	0,57	1 940.—	0,47
2. Maavolikogu protokoll. koostam.	20.—	0,00	—	—	—	—	300.—	0,12	40.—	0,01
3. Valimised	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk I kokku	1 892.—	0,45	1 335.—	0,49	920.—	0,24	1 757.—	0,69	1 980.—	0,48
Peatükk II.										
MAAVALITSUS.										
1. Palgad	26 372.—	6,28	18 207.—	6,69	19 947.—	5,28	20 280.—	8,00	29 263.—	7,18
2. Teenistusvanuse tasud	1 040.—	0,25	1 820.—	0,67	—	—	—	—	190.—	0,05
3. Korterid	—	—	1 200.—	0,44	—	—	—	—	—	—
4. Arstiabi	593.—	0,14	442.—	0,16	182.—	0,05	243.—	0,10	1 209.—	0,30
5. Perekonna abiraha	—	—	432.—	0,16	—	—	—	—	—	—
6. Sõidu- ja päevarahad	964.—	0,23	1 894.—	0,70	585.—	0,15	1 341.—	0,53	1 564.—	0,38
7. Lisatööde tasud	1 087.—	0,26	955.—	0,35	617.—	0,15	145.—	0,06	267.—	0,06
8. Kantselei	5 810.—	1,39	3 511.—	1,29	3 908.—	1,04	2 896.—	1,14	3 914.—	0,96
9. Majapidamine	4 173.—	0,99	645.—	0,24	787.—	0,21	750.—	0,30	597.—	0,15
10. Muud kulud	56.—	0,01	2.—	0,00	—	—	1 038.—	0,41	—	—
Peatükk II kokku	40 095.—	9,55	29 108.—	10,70	26 026.—	6,88	26 693.—	10,54	37 004.—	9,08
Peatükk III.										
SOTSIAAL-ADMINISTRATSIION.										
1. Juriskonsult	360.—	0,09	—	—	—	—	—	—	240.—	0,06
2. Vangimaja kuraator	360.—	0,09	60.—	0,02	120.—	0,03	—	—	—	—
3. Vallasekretäri lisatasud	606.—	0,14	450.—	0,16	—	—	—	—	—	—
4. Omav. teg. teadm. täiend.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Valla- ja alevival. revideerimine	66.—	0,01	187.—	0,07	173.—	0,05	249.—	0,10	290.—	0,07
6. Tuletõrje toetus	620.—	0,15	153.—	0,06	445.—	0,12	400.—	0,16	900.—	0,22
7. Postijaamad	360.—	0,08	100.—	0,04	—	—	—	—	—	—
8. Öömajad	537.—	0,13	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Muud kulud	—	—	360.—	0,13	172.—	0,04	128.—	0,05	—	—
10. Maapostiveo korraldamine	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk III kokku	2 909.—	0,69	1 310.—	0,48	910.—	0,24	777.—	0,31	1 430.—	0,35
Peatükk IV.										
HARIDUS.										
1. Koolinõunikud	1 399.—	0,34	1 031.—	0,38	1 440.—	0,38	1 662.—	0,65	1 472.—	0,36
2. Tagavaraõpetajad	816.—	0,19	317.—	0,12	485.—	0,13	—	—	394.—	0,10
3. Asetäite tundide tasu	10.—	0,00	780.—	0,29	—	—	—	—	—	—
4. Arhitekt	—	—	—	—	—	—	—	—	2 100.—	0,52
5. Õpetajate arstiabi	2 068.—	0,49	1 523.—	0,56	1 579.—	0,42	—	—	2 003.—	0,49
6. Haridustöö väljaspool kooli	1 430.—	0,35	370.—	0,13	120.—	0,03	296.—	0,12	669.—	0,16
7. Alg- ja täienduskoolid	941.—	0,22	2 196.—	0,81	—	—	—	—	9 287.—	2,28
8. Kes- ja kutsekoolid	8 638.—	2,06	10 086.—	3,71	21 380.—	5,66	—	—	15 230.—	3,76
9. Toetused kultuur. org.	1 224.—	0,29	50.—	0,02	546.—	0,14	1 287.—	0,51	1 426.—	0,35
10. Muud kulud	—	—	—	—	—	—	—	—	125.—	0,03
Peatükk IV kokku	16 526.—	3,94	16 353.—	6,02	25 550.—	6,76	3 245.—	1,28	32 806.—	8,05

1932/33. a. aruannete järele.

Saare		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
753.—	0,33	1.061.—	0,21	572.—	0,36	2.351.—	0,65	2.106.—	0,42	1.498.—	0,45	15.865.—	0,42
10.—	0,00	20.—	0,00	—	—	60.—	0,02	—	—	110.—	0,04	560.—	0,01
—	—	—	—	—	—	—	—	53.—	0,01	—	—	53.—	0,00
763.—	0,33	1.081.—	0,21	572.—	0,36	2.411.—	0,67	2.159.—	0,43	1.608.—	0,49	16.478.—	0,43
16.116.—	6,84	31.378.—	6,19	13.310.—	8,27	22.349.—	6,23	31.505.—	6,31	19.511.—	5,91	248.238.—	6,49
—	—	3.682.—	0,73	—	—	—	—	—	—	2.948.—	0,89	9.680.—	0,26
—	—	578.—	0,11	104.—	0,06	308.—	0,09	2.400.—	0,48	—	—	3.600.—	0,09
—	—	638.—	0,12	880.—	0,55	756.—	0,21	1.738.—	0,35	296.—	0,09	5.693.—	0,15
501.—	0,21	2.404.—	0,47	706.—	0,44	980.—	0,27	1.128.—	0,22	—	—	3.834.—	0,10
—	—	828.—	0,16	—	—	—	—	1.796.—	0,36	820.—	0,25	13.555.—	0,36
1.264.—	0,54	5.809.—	1,15	2.099.—	1,30	3.012.—	0,84	6.329.—	1,27	175.—	0,05	4.074.—	0,11
723.—	0,30	3.027.—	0,60	682.—	0,42	506.—	0,14	3.562.—	0,71	3.714.—	1,12	42.266.—	1,11
—	—	100.—	0,02	—	—	283.—	0,08	2.894.—	0,58	349.—	0,11	15.801.—	0,42
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.373.—	0,12
18.604.—	7,89	48.444.—	9,55	17.781.—	11,04	28.194.—	7,86	51.352.—	10,28	27.813.—	8,42	351.114.—	9,21
—	—	1.800.—	0,36	100.—	0,06	—	—	889.—	0,18	—	—	3.389.—	0,09
—	—	—	—	120.—	0,08	—	—	120.—	0,02	120.—	0,04	900.—	0,02
—	—	316.—	0,06	872.—	0,54	516.—	0,14	4.838.—	0,98	—	—	7.598.—	0,20
—	—	—	—	—	—	46.—	0,01	104.—	0,02	—	—	150.—	0,00
48.—	0,02	437.—	0,09	126.—	0,07	194.—	0,05	238.—	0,05	132.—	0,04	2.140.—	0,05
300.—	0,13	676.—	0,13	476.—	0,30	566.—	0,16	570.—	0,12	400.—	0,12	5.506.—	0,15
—	—	1.776.—	0,35	—	—	131.—	0,03	368.—	0,08	332.—	0,10	3.067.—	0,09
—	—	20.—	0,00	—	—	—	—	—	—	—	—	557.—	0,01
—	—	—	—	97.—	0,06	68.—	0,02	62.—	0,01	—	—	887.—	0,02
—	—	2.868.—	0,57	—	—	—	—	—	—	—	—	2.868.—	0,08
348.—	0,15	7.893.—	1,56	1.791.—	1,11	1.521.—	0,42	7.189.—	1,46	984.—	0,30	27.062.—	0,71
865.—	0,37	2.521.—	0,50	517.—	0,32	1.474.—	0,41	2.939.—	0,59	1.113.—	0,34	16.433.—	0,43
62.—	0,03	2.313.—	0,46	147.—	0,09	747.—	0,21	866.—	0,17	832.—	0,25	6.979.—	0,18
253.—	0,11	155.—	0,03	—	—	—	—	143.—	0,03	47.—	0,01	1.388.—	0,04
—	—	2.050.—	0,40	—	—	—	—	333.—	0,07	—	—	4.483.—	0,12
784.—	0,33	3.312.—	0,65	682.—	0,42	1.187.—	0,33	3.595.—	0,72	1.910.—	0,58	18.643.—	0,49
77.—	0,03	1.040.—	0,21	137.—	0,09	138.—	0,04	2.334.—	0,46	294.—	0,09	6.905.—	0,18
—	—	—	—	2.880.—	1,79	10.753.—	3,00	5.191.—	1,04	574.—	0,17	31.822.—	0,83
16.666.—	7,07	3.581.—	0,71	9.179.—	5,70	36.994.—	10,32	7.735.—	1,55	1.471.—	0,45	131.060.—	3,42
958.—	0,41	5.664.—	1,11	413.—	0,26	125.—	0,03	8.903.—	1,78	2.882.—	0,88	23.478.—	0,61
—	—	1.000.—	0,20	—	—	—	—	—	—	—	—	1.125.—	0,03
19.665.—	8,35	21.636.—	4,27	13.955.—	8,67	51.418.—	14,34	32.039.—	6,41	9.123.—	2,77	242.316.—	6,33

Kulude nimetus	Harju		Järva		Lääne		Petseri		Pärnu	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
Peatükk V.										
TERVISHOID.										
1. Personaal	30.283.—	7,21	7.511.—	2,76	15.529.—	4,11	8.207.—	3,24	14.144.—	3,47
2. Kantselei ja majand. kulud	637.—	0,15	271.—	0,10	4.233.—	1,12	2.431.—	0,96	5.112.—	1,25
3. Haiguste vastu võitlemine	835.—	0,20	324.—	0,12	463.—	0,12	634.—	0,25	305.—	0,07
4. Toetused	9.989.—	2,38	—	—	—	—	100.—	0,04	3.466.—	0,85
5. Haigemajade kulud	—	—	13.531.—	4,97	34.350.—	9,08	26.062.—	10,29	1.250.—	0,31
6. Laboratooriumide kulud	—	—	—	—	—	—	2.122.—	1,23	—	—
7. Emade- ja rinnalaste nõuandepunktid	—	—	—	—	—	—	—	—	2.891.—	0,72
8. Muud kulud	72.—	0,02	—	—	—	—	—	—	—	—
Peatükk V kokku	41.816.—	9,96	21.637.—	7,95	54.575.—	14,43	40.556.—	16,01	27.168.—	6,67
Peatükk VI.										
HOOLEKANNE.										
1. Lahtine hoolekanne	11.535.—	2,75	6.235.—	2,29	8.834.—	2,34	6.447.—	2,54	24.157.—	5,92
2. Lastekodude kulud	14.576.—	3,48	13.644.—	5,01	—	—	—	—	20.276.—	4,98
3. Vanade- ja vigastekodude kulud	4.129.—	0,98	12.043.—	4,43	11.503.—	3,04	1.481.—	0,59	47.346.—	11,62
4. Töõborside kulud	25.—	0,00	—	—	—	—	—	—	270.—	0,07
Peatükk VI kokku	30.265.—	7,21	31.922.—	11,73	20.337.—	5,38	7.928.—	3,13	92.049.—	22,59
Peatükk VII.										
PÖLLUMAJANDUS.										
1. Personaal	1.395.—	0,33	1.863.—	0,69	2.816.—	0,74	5.961.—	2,35	2.210.—	0,54
2. Põllumaj. kultuuri arendamine	474.—	0,11	710.—	0,26	930.—	0,24	754.—	0,30	318.—	0,08
3. Toetused	3.890.—	0,93	700.—	0,26	825.—	0,22	300.—	0,12	180.—	0,04
4. Muud kulud	581.—	0,14	515.—	0,18	—	—	583.—	0,23	—	—
5. Põllutöökoolide kulud	2.675.—	0,64	5.133.—	1,89	2.302.—	0,61	—	—	—	—
6. Kodumajand. koolide kulud	4.232.—	1,00	—	—	1.318.—	0,35	—	—	—	—
7. Loomatervishoid	10.506.—	2,50	981.—	0,36	5.107.—	1,36	5.157.—	2,03	3.130.—	0,77
Peatükk VII kokku	23.753.—	5,65	9.902.—	3,64	13.298.—	3,52	12.755.—	5,03	5.838.—	1,43
Peatükk VIII.										
MAAVALITSUSE ETTEVOTTED.										
	640.—	0,15	—	—	1.665.—	0,44	300.—	0,12	—	—
Peatükk IX.										
VARANDUSED.										
1. Kinnisvarad	6.036.—	1,44	5.832.—	2,14	1.059.—	0,28	6.340.—	2,50	2.796.—	0,69
2. Vallasvarad	169.—	0,04	2.602.—	0,97	234.—	0,06	218.—	0,10	120.—	0,03
Peatükk IX kokku	6.205.—	1,48	8.434.—	3,11	1.293.—	0,34	6.558.—	2,60	2.916.—	0,72
Peatükk X.										
KAPITALID.										
	—	—	—	—	6.—	0,00	—	—	35.—	0,00
Peatükk XI.										
LAENUD.										
1. Laenude %	1.143.—	0,27	1.501.—	0,55	8.255.—	2,18	2.464.—	0,97	407.—	0,10
2. Laenude tasumine	2.639.—	0,63	8.273.—	3,04	9.923.—	2,63	10.845.—	4,29	1.080.—	0,27
Peatükk XI kokku	3.782.—	0,90	9.774.—	3,59	18.178.—	4,81	13.309.—	5,26	1.487.—	0,37
Peatükk XII.										
MITMESUGUSED KULUD.										
	6.928.—	1,65	5.568.—	2,05	6.599.—	1,75	13.287.—	5,24	6.195.—	1,52
Korralised kulud kokku	174.811.—	41,63	135.343.—	49,76	169.357.—	44,79	127.195.—	50,21	208.908.—	51,26
Erakorralised kulud	1.999.—	0,47	—	—	20.000.—	5,29	43.104.—	17,01	5.375.—	1,32
Korralised ja erakorral. kulud kokku	176.810.—	42,10	135.343.—	49,76	189.357.—	50,08	170.299.—	67,22	214.283.—	52,58
Teedekapitali kulud	243.117.—	57,90	136.661.—	50,34	188.766.—	49,92	83.032.—	32,78	193.225.—	47,44
Kulude kogusumma	419.927.—	100%	272.004.—	100%	378.123.—	100%	253.331.—	100%	407.508.—	100%

Saare		Tartu		Valga		Viljandi		Viru		Võru		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
11.655.—	4,94	32.806.—	6,47	7.978.—	4,95	14.064.—	3,93	29.060.—	5,82	12.692.—	3,85	183.929.—	4,82
1.941.—	0,82	9.780.—	1,93	1.071.—	0,67	3.445.—	0,97	1.306.—	0,26	5.466.—	1,65	35.693.—	0,93
251.—	0,11	2.942.—	0,58	286.—	0,18	476.—	0,13	5.090.—	1,02	812.—	0,25	12.418.—	0,32
107.—	0,05	402.—	0,08	—	—	500.—	0,13	500.—	0,10	5.000.—	1,51	20.064.—	0,52
25.254.—	10,71	—	—	—	—	16.559.—	4,62	—	—	—	—	117.006.—	3,06
462.—	0,20	—	—	—	—	1.783.—	0,50	424.—	0,08	—	—	57.910.—	0,15
1.460.—	0,62	1.665.—	0,33	—	—	553.—	0,15	—	—	—	—	6.569.—	0,17
687.—	0,29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	759.—	0,02
41.817.—	17,74	47.595.—	9,39	9.335.—	5,80	37.380.—	10,43	36.380.—	7,28	23.970.—	7,26	382.229.—	9,99
10.200.—	4,33	8.307.—	1,64	7.673.—	4,77	3.202.—	0,89	17.292.—	3,47	13.431.—	4,06	117.313.—	3,07
7.505.—	3,18	18.568.—	3,66	2.031.—	1,26	9.283.—	2,59	10.554.—	2,11	10.728.—	3,25	107.165.—	2,80
3.767.—	1,59	20.906.—	4,12	7.946.—	4,94	20.777.—	5,80	9.178.—	1,84	33.265.—	10,07	172.341.—	4,51
—	—	3.500.—	0,69	774.—	0,48	—	—	100.—	0,02	400.—	0,12	5.069.—	0,13
21.472.—	9,10	51.281.—	10,11	18.424.—	11,45	33.262.—	9,28	37.124.—	7,44	57.824.—	17,50	401.888.—	10,51
1.416.—	0,60	3.882.—	0,77	1.716.—	1,07	—	—	88.—	0,02	—	—	21.347.—	0,56
434.—	0,18	3.602.—	0,71	162.—	0,10	—	—	4.598.—	0,93	58.—	0,02	12.040.—	0,31
1.432.—	0,61	550.—	0,11	1.275.—	0,79	464.—	0,13	4.655.—	0,93	2.437.—	0,74	16.708.—	0,44
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.679.—	0,04
1.184.—	0,50	—	—	—	—	3.340.—	0,93	4.331.—	0,87	4.244.—	1,28	23.209.—	0,61
1.652.—	0,71	1.649.—	0,32	—	—	824.—	0,23	2.972.—	0,59	—	—	12.647.—	0,33
2.815.—	1,19	4.826.—	0,95	1.469.—	0,91	5.982.—	1,67	4.909.—	0,98	5.340.—	1,61	50.222.—	0,31
8.933.—	3,79	14.509.—	2,86	4.622.—	2,87	10.610.—	2,96	21.553.—	4,32	12.079.—	3,65	137.852.—	3,60
1.282.—	0,55	—	—	—	—	5.520.—	1,54	2.873.—	0,57	136.—	0,04	12.416.—	0,32
965.—	0,41	13.113.—	2,59	2.229.—	1,38	3.153.—	0,88	6.433.—	1,29	—	—	47.956.—	1,25
29.—	0,02	1.578.—	0,21	211.—	0,13	290.—	0,08	4.298.—	0,86	246.—	0,07	10.025.—	0,27
994.—	0,43	14.691.—	2,80	2.440.—	1,51	3.443.—	0,96	10.731.—	2,15	246.—	0,07	57.981.—	1,52
100.—	0,04	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	141.—	0,00
540.—	0,23	7.267.—	1,43	—	—	1.508.—	0,42	2.486.—	0,50	3.620.—	1,09	29.191.—	0,76
2.323.—	0,99	15.943.—	3,15	—	—	—	—	5.383.—	1,08	10.012.—	3,03	66.421.—	1,74
2.863.—	1,22	23.210.—	4,58	—	—	1.508.—	0,42	7.969.—	1,58	13.632.—	4,12	95.612.—	2,50
2.769.—	1,18	11.906.—	2,34	2.691.—	1,67	3.579.—	1,00	8.766.—	1,75	3.941.—	1,19	72.229.—	1,89
119.610.—	50,77	242.246.—	47,77	71.611.—	44,48	178.846.—	49,88	218.035.—	43,67	151.356.—	45,81	1.797.318.—	47,01
16.437.—	6,97	8.031.—	1,58	12.833.—	7,97	13.627.—	3,80	5.090.—	1,02	—	—	126.496.—	3,31
136.047.—	57,74	250.276.—	49,35	84.444.—	52,45	192.473.—	53,68	223.125.—	44,69	151.356.—	45,81	1.923.812.—	50,32
99.735.—	42,26	256.794.—	50,65	76.550.—	47,55	166.072.—	46,32	276.115.—	55,31	179.068.—	54,19	1.899.135.—	49,68
235.782.—	100%	507.070.—	100%	160.994.—	100%	358.545.—	100%	499.240.—	100%	330.424.—	100%	3.822.947.—	100%

määral tempelmaksuga varustatud, vastasel korral vastutavad vallavalitsused selle kohustuse mittetäitmise eest ja langevad Tempelmaksu sead. § 19 p. 5 korras trahvi alla maksmata jäetud tempelmaksu 4-kordses suuruses.

Lähtudes neist üldpõhimõttest ja tegelikult tuttav olles vallavalitsuste poolt volitusallkirjade tõestamisel tempelmaksuvõtuga, peab tähendama, et väga sagedasti tuleb eksimusi vallavalitsuste poolt selles küsimuses, mispärast ei ole liigne seda siinkohal arutada. Võtame arutuse alla kõik võimalikud volitused, peamiselt aga peatume selle liigi volituste juures, mis advokaatele antakse kohtuasjade ajamiseks, s. o. n. n. koguvolitused — tariifis jk. nr. 52 p. B — ja on praktikas tarvitusel valmistrikitud plankettide näol üle kogu riigi olemas ja algavad: „volitan . . . kõiki . . . tsiviil-, kriminaal-, administratiivasju ajama kõigis kohtu- ja ametiasutis . . .“ ja lõpeb: „kõik mis Teie ise ehk Teie volinikud käesoleva volikirja põhjal seaduslikult toimetate, seda võtan vastuvaidlemata omaks.“ Säärase volituslepingu tempelmaks on ettenähtud 1 kroon. Vallavalitsused aga mõned maksustavad neid volitusi ainult 25 sendi suuruses, mõned aga juba 2 kr. suuruses (nähtavasti eksiteele viidud tempelmaksu kõrgendamise seadusega RT. nr. 88—1932. a.) kuid mõned vallavalitsused jätavad hoopiski tempelmaksustamata, seletades, et pangu advokaat ise niipalju marke pääle, kui vajaline. Säärane olukord ei ole muidugi õige ega loomulik ja võib vallaametnikele kaela tuua trahvid, mis aastate kestel kaudis kenad summad võivad väljateha, mispärast tuleks tempelmaksustamise reeglistest kinnipidada täpselt ja sellega oleks ka ühtlane tegelus üldse saavutatud.

Vaatleme seepärast üksikuid juhtumeid.

I. Üks isik volitab ühte volinikku.

1) Erivolitused maksustada 25 sendi suuruses (tariif — 52 — A). Need on säärase volitused, mis antakse ainult ühe asja ajamiseks või ka ainult üheks korraks esinemiseks. Näit.: A nõuab B-elt 100 kr. ja et seda protsessi ajada volitab A enese eest advokaat X'i äratähendades täpselt selle protsessi või tegevuse. Mõnel juhtumil on säärane klausel paigutatud n. n. koguvolituse planketile ja siis on ka maksustatud 25 sendi suuruses, siis ei ole see mitte õige, sest koguvolitus eneses sisaldab juba ka üksikuid asju, siis tuleb too volitus maksustada juba ikka 1 kr. väärtuses.

2) Koguvolitused maksustada 1 kr. suuruses (tariif 52 p. — B). Need on volikirjad terve hulga asjade ajamiseks, mille sisu juba eelpool selgitatud.

3) Üldvolitused (ka universaalvolitused nimetatud) — maksustada 2 kr. suuruses (tariif 52 — p. C). Need on säärase volitused, mille alusel volinikule antakse õigus ilma erandita kõigi asjade ja toimetuste sooritamiseks ja selle eriliseks tunnuseks on just õigus volinikul volitaja nimel väljaanda võlakohustusi, ostma, müüma, pantima ja muul teel võõrandama liikuvat ja liikumata varandust jne., ühesõnaga säärase volitus hõlmab isiku nimel juba kõigi juriidiliste tehingute sooritamise võimalusi.

II. Üks isik volitab mitut volinikku.

Siin tuleb kõige pealt vahet teha, kas volinikud on volitatud kõik üheskoos kas ühte või siis kogu asju ajama, või igat ühte ka veel eraldi. Harilikult on säärase volituste tekst järgmine (kogu volituste juures): „Volitan adv. X ja Y — mõlemad koos ja . . . kumbagi eraldi kõiki minu tsiviil- jne. asju ajama“. Selle volituse sisu ja mõte seisab selles, et isik annab igale volinikule täiesti iseseisva tegutsemise õiguse, lahus üksteisest ja sellega on siin volitusleping tehtud iga volinikuga eraldi, sest iga volinik võib volitaja eest välja astuda üksikult ja kannab vastutust ka ainult enda eest, mispärast siis ka säärasel kujul kahele või rohkemale volinikule väljaantud volitused tulevad tempelmaksustada nii mitmekordselt kui palju on volinikke.

1) Erivolituste juures (tariif 52 p. A), kui on volitatud näit. 3 volinikku, siis tuleb maksustada (25×3) — 75 sendi suuruses.

2) Koguvolituste juures (tariif 52 p. B), kui on volitatud 3 volinikku, siis tuleb maksustada (1 kr. × 3) — 3 krooni suuruses, kui nelja, siis 4 kr. jne.

3) Üldvolituste juures (2 kr. × 3) — 6 krooni väärtuses.

Selle maksustamise korra vastu tuleb patustamisi kõige rohkem ette, olgugi, et Riigikohtu väljakuulutatud otsusega nr. 59 — 1931. a. on üldiseks teadmiseks säärase volituste maksustamine avaldatud.

Teine lugu on muidugi sellel korral, kui volitus on antud küll mitmele volinikule, kuid „koos“ tegutsemiseks, ilma „eraldi“ juurelisamata, säärasel juhtumil volinikud peavad kõik koos ja ühiselt volitaja nimel midagi ettevõtma, mispärast volinikud siin moodustavad koos ühepoole

volituslepingus ning meil on tegemist ühe volituselepinguga ja tempelmaksustada nagu I p. 2. all seletatud.

III. Kui mitu isikut volitavad ühte volinikku.

Kooskõlas p. II antud seletusega tuleb ka siin talitada. Kui mitu isikut volitavad neid ühist üksikut asja ajama (erivolitus) ehk nende ühiseid asju ajama (kogu-volitus) kõikide volitajate nimel koos, siis tuleb siin tempelmaksustada kui üht volituslepingut, sest Tsiv. kp. s. § 257 järele võib mitu nõudjat tõsta ühise nõudmise kostja vastu, samuti võib jällegi üks või mitu nõudjat omakorda nõudmise tõsta mitmete kostjate vastu ja nii need mitu isikut moodustavad ühe protsessi poole ja sellepärast peab tunnistama ka võimalust neid ühiselt ja ühte volinikku tarvitades ennast kaitsta (V. ka Rk. tsiv. osak. t. nr. 139 — 1921. a.).

On aga volitus kokkuseatud ja allakirjutatud mitme isiku poolt ja seal juure tähendamata jäetud sõna „ühiseid“, siis on tegemist nii mitme volituslepinguga kui mitu allakirjutajat — ja vastavalt sellele tuleb tempelmaksustada kas eri-, kogu või üldvolitus maksumäära kohaselt.

IV. Kui mitu isikut volitavad mitut volinikku.

Eeltoodust ei ole raske otsustada, kuidas tuleb volikirja säärasel juhul maksustada, sest maksustamine sõltub lepingu, s. t. volituslepingu sisust. Nii, kui mitu isikut volitavad nende ühiseid või kogu asja ajama kahte või enam volinikku koos, siis tähendab see seda, et volinikud võivad tegutseda ainult koos ühekorraga ja ajada ka ainult säärasteid asju, kus ka kõik allakirjutanud isikud koos osavõtavad ja nii on siin meil üks volitusleping olemas, olgugi, et mitmed isikud osavõtnud ja maksustada tuleb nagu p. I seletatud.

Kuid need samad mitu isikut võivad neid samu volinikke oma ühist või ühiseid asju ajama volitada, kuid igat volinikku eraldi ja kõiki koos, siis on meil juhtum nagu p. II — 1. osas märgitud.

Ent lõpuks kui mitu isikut volitavad mitut volinikku koos ja eraldi igat ühte, tähendamata jättes, et volinikud ajavad nende ühiseid või ühist asja, siis on tegemist nii mitme volituslepinguga kui palju teeb välja volitajate arv korrutatud volinike arvule.

Näit.: 3 isikut volitavad 3 volinikku kõiki koos ja igat ühte eraldi — kõigi asjade ajamiseks, siis saame tervelt 9 volituslepingut ühes volikirjas ja vastavalt tuleb see siis maksustada kogu volituse juures (9×1) — 9 kr. ja üldvolituste juures (9×2) — 18 krooni, erivolitust säärases kombinatsioonis ei saaks anda.

Silmaspidades neid põhimõtteid ei ole raske igakord kindlasti ütelda, palju tuleb volikiri maksustada. Ei ole kahtlust, et ka on tegelikult vallavalitsuste poolt väljaantud tõestatud volikirju, kus on säärane juhtum olemas, kus 3 isiku poolt on asjaajamise volikiri väljaantud 3 advokaadi nimele ja nagu üldine praktika ikka on see maksustatud vaid 1 krooni väärtuses, tõeliselt tuleks aga 9 kr. ja sellega on vähem 8 krooni, ning selle eest vastutaksid vallametnikud (8×4) 32 krooni suuruse trahvi näol.

Kuidas volinikud ühe või teise volituse alusel tegelikult asju ajavad ja aiada saavad — jääb iuba kohtu või mõne teise asutise, samuti ka protsessis vastaspoole hooliks järele katsuda ja ei ole enam vallavalitsuse hool ega mure, vaid vallavalitsuse pool seisab selles, et iga volitusleping oma sisukohaselt õigesti saaks tempelmaksuga varustatud.

E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest.

Liidu juhatuse koosolek 15. mail 1934. a.

Koos 4 juhatuse liiget.

§ 1.

Pärnu maavalitsuse poolt on saadetud Siseministeeriumile ettepanek vallaomavalitsustes hääleõiguslike kodanikkude nimekirjade pidamise asjus.

Otsustatakse saata kiri Pärnu maavalitsusele ja pärida järele millised on puudused praeguses nimekirjade pidamise süsteemis ja mis põhjendused oleks tuua

maavalitsusel ette praeguse süsteemi mittekõlblikkuse kohta.

§ 2.

Otsustatakse pidada soovitavaks valla-sekretäride kutseeksami pidamine 1934. a., kuna aeg jätta lahtiseks, millest teatada ka Siseministeeriumile.

§ 3.

Eesti Omavalitsusteenijate Liit on pööranud Liidu poole, et soovitataks oma-

valitsustel võimaldada teenijatele suvel korralikku suvepuhkust.

Otsustatakse vastava kirjaga pöörata kõikide maavalitsuste poole ning soovitada maavalitsustel pöörata ka valdade poole nimetatud küsimuses.

§ 4.

Liigvalla valla perekonnaseisuametnik on pööranud Liidu poole juhtides tähelepanu asiolule, et Siseministerium juhib tihti tähelepanu ajakirjas „Eesti Politseis“ ilmuvate artiklite kohta perekonnaseisuametisse puutuvate küsimuste lahendamiseks, mispuhul vallavalitsused on sunnitud tellima „Eesti Politseid“.

Otsustatakse saata kiri Siseministeriumile perekonnaseisuameti juhatajale, et artiklid, mis leiavad avaldamist „Eesti Politseis“, ilmuks ka „Maaomavalitsuses“ ja ühtlasi juhtida tähelepanu sellele, et Siseministeriumis võetaks kaalumisele perekonnaseisualasse puutuvate normide kodifitseerimise küsimus, milline peaks leidma kiiret teostamist.

§ 5.

Postivalitsus on pööranud Siseministri poole märgukirjaga, et tulevikus väljatöötavas Vallaomavalitsuse seaduseelnõus võetaks sisse punkt, mille järele vallaomavalitsuste ülesandeks oleks muuseas kaastöötamine posti-telegraafi-telefoni korraldamisel valla piirides ja posti-telegraafi-telefoni agentuuri ning telefoni kõnepunkti teenimine vallamajas.

Asutakse seisukohale, et nimetatud kohustused võivad vallaomavalitsuste peal lasuda, kuid sellest kohustusest tekkinud kulud peaks tasutama vallaomavalitsustele postivalitsuse poolt, kuna posti-telegraafi-telefoni korraldus on osaliselt äriiline ettevõte.

Otsustatakse saata märgukiri selles asjas Siseministeriumile ja ärakiri Postivalitsusele.

§ 6.

Liidu uuteks liikmeteks registreeritakse Kiiu vallaomavalitsus Harjumaal, Kihelkonna vallaomavalitsus Saaremaal ja Taevere vallaomavalitsus Viljandimaal.

Liidu nõukogu koosolek 16. mail 1934. a. Tallinnas, Harju ajutise maavalitsuse ruumides.

Koos 35 Liidu nõukogu liiget.

Koosoleku avab Liidu esimees H. Lauri tervitades Liidu nõukogu liikmeid uues koosseisus ning soovides edu ja õnne edaspidise omavalitsuste huvide töös.

§ 1.

Koosoleku juhataja ja protokollija valimine.

Ühel häälel valitakse koosoleku juhatajateks H. Lauri ja P. Männik ja protokollijaks F. Vellner.

§ 2.

Liidu 1933. a. rahaline ja tegevuse aruanne.

Lühikese ülevaate Liidu rahalisest ja tegevuse aruandest annab Liidu esimees H. Lauri. Rev. kom. esimees V. Rebane teatab, et kuna rev. kom.-i koosolek ei teostunud kvoorumi puudusel, ei ole saadud ka rev. kom. poolt Liidu asjaajamise kohta protokoll koostada. Võetakse vastu ettepanek, millega kinnitatakse juhatusse poolt esitatud tegevuse ja rahaline aruanne, tasakaalus kulud ja tulud 10.579.91 krooni.

§ 2.

Liidu 1934. a. tegevuskava ja eelarve.

Liidu esimees H. Lauri annab ülevaate Liidu tegevuskavast ning tutvustab Liidu nõukogu liikmeid Liidu sihtidega ja tegevusaladega. Ühtlasi annab seletust ka Liidu 1934. a. eelarve kohta. Pikemaid vaieldusi tekitab Liidu nõukogu liikmete sõidu- ja päevarahade küsimus, millise küsimuse tõstab üles Liidu esimees H. Lauri.

P. Männik teeb ettepaneku eelarvet suurendada nii tulude kui kulude osas 1000 kr. võrra, võttes kulude osas liikmemaksu 1000 krooni suuremana, millega maavalitsuste liikmemaksu summa tõuseks 0,15 s. elaniku pealt ja eelarve kulude ossa võtta Liidu nõukogu valla esindajate sõidu- ja päevarahade alla 1000 kr.

Võetakse vastu Liidu eelarve ühehäälselt juhatusse poolt esitatud kujul parandusega, millega suurendatakse tulude ja kulude osa 1000 kr. võrra tulude osas vastavalt suurendades maavalitsuse liikmemaksu summa, võttes kuludesse Liidu nõukogu liigete valdade esindajate sõidu- ja päevaraha arvel 1000 krooni.

Sellega võetakse Liidu eelarve vastu tasakaalus Kr. 10.769,89.

§ 4.

Valimised.

Otsustatakse valida juhatus endiselt 8 liikmeline — 4 esindajat maakondade poolt ja 4 valdade poolt.

Liidu juhatusse saavad: maakondade esindajateks Heinrich Lauri, Viljandimaalt, Paul Männik, Harjumaalt, V. Tartu, Virumaalt ja August Kohver, Võru-

maalt ning valdade esindajatena Maksimilian Väarsi, Tartumaalt, Andres Eichenbaum, Valgamaalt, Aleksander Einsehn, Läänemaalt ja Villem Bender, Pärnumaalt.

Revisjoni komisjoni liigeteks valitakse A. Mäeloog, Petserimaalt, Heinrich Kiiver, Virumaalt, Eduard Laanberg, Tartumaalt ja G. Päss, Viljandimaalt.

§ 5.

Kohapealse valitsemise korraldusest maal.

Refereerib P. Männik.

Referent peatub lähemalt maakondade kui ka valdade reformi küsimuse juures ning jõuab tulemusele, et maavalitsuste kaotamisega käib valdadel üle jõu teede, hariduse ja tervishoiu alade korraldamine. Samuti on võimatu koondada Tallinna ka kõigi valdade järevalve asutisi ja ametnikke. Riigivõimul peavad jääma siiski kohtadele oma esindajad, kes peaks kontaktis olema kohaliku rahvaga. Referent esitab nõukogule vastuvõtmiseks ja heakskiitmiseks järgmised põhilaised valdade ja maakondade reformi teostamiseks:

1.

Ajalooliselt väljakujunenud ja eluliselt tarvilikuks osutunud valitsemise üksused — maakonnad ja maakondades valitsemise keskused tulevad alles jätta.

Valitsemiskuludes suurema kokkuhoiu saavutamiseks tuleks kaalumisele võtta maakondade arvu vähendamise küsimus.

3.

Maakondlike valitsemise keskuste kõige sobivamaks nimetuseks tuleb pidada „Maakonnavalitsus“. Nende võimkonda tulevad jätta kõik endiste maaomavalitsuste ülesanded, mida pole võimalik vallaomavalitsustele üle anda, s. o. ülesanded, mida vallaomavalitsused ei saa, või ülesannete laiaulatuslikkuse pärast ei suuda täita.

4.

Maakonnavalitsuse korralduse põhijooned.

A. Maakonnavalitsuse organid.

Maakonnavalitsuse valitsemise organiteks on: 1) Vallavanemate kogu, 2) Maavanem, 3) Ametnikud — eriteadlased.

B. Vallavanemate kogu.

Maakonnavalitsuse võimkonda kuuluvate tähtsamate küsimuste arutamiseks ja otsustamiseks, missuguste lahendamisel tuleb silmaspidada maakonna elanikkonna ja maakonna üksikute osade kohalikke iseäraldusi ja huvisid, asutatakse maakonna piiresse kuuluvate valdade vallava-

nemate kogu.

Vallavanemate kogu tähtsamateks ülesanneteks on:

a) Riigivanemale maavanema kandidaatide esitamine;

b) eriseadustega maakonnavalitsuse valitsemisele antud vastavate ja koormatiste määramine ja vastavale ministeeriumile kinnitamiseks esitamine;

c) maakonna piirides maksmapandavate sundmääruste vastuvõtmine;

d) maakonnavalitsuse töökavade, eelarve ja aruannete vastuvõtmine ja ministeeriumitele kinnitamiseks esitamine;

e) tähtsamate maakonna elu korraldamisse puutuvate küsimuste arutamine ja otsustamine;

f) muude seadusega tema peale pandud ülesannete täitmine.

C. Maavanem.

Maavanem määratakse ametisse Riigivanema poolt vastava maakonna vallavanemate kogu poolt esitatud kandidaatide hulgast.

Maavanem on maakonnavalitsuse juht ja esindaja ning ühtlasi maakonnavalitsuse ja vallavanemate kogu täidesaatvaks organiks.

Maavanema ülesandeks on seaduste, määruste, Riigivanema, Vabariigi Valitsuse, ministrite ja vallavanemate kogu otsustega tema peale pandud valitsemise ülesannete täitmine.

D. Ametnikud — eriteadlased.

Maavanema juhtimisel tegutsevad maakonnavalitsuse ametnikud — eriteadlased, kes määratakse ametisse maavanema poolt.

Eriteadlased juhivad vastavaid maakonnavalitsuse osakondi.

Maavanema abiks ja asendajaks tema äraolekul nimetatakse üks eriteadlastest.

Järgnevalt esineb referaadiga Liidu peasekretär F. Vellner, mille järele asutakse läbirääkimistele.

Pikemate läbirääkimiste järele otsustatakse P. Männiku poolt ettekantud põhilaised võtta aluseks tulevikus väljatöötava valla ja maakonna reformi kava juure.

§ 6.

Valdade tulude suurendamise küsimus.

Petserimaa valdade esindaja N. Kalinin tõstab küsimuse kust võtta tulusid vallaomavalitsuste kulude katmiseks, kuna valla on sattunud väljapääsmata seisukorda tulude vähenedes ja kulude suurenedes.

P. Männik teeb ettepaneku, et tuleks

pöörata Riigivanema poole märgukirjaga, et omavalitsuste puutuvate seaduseelnõude väljatöötamisel tuleks enne nendega võimaldada tutvuneda ka Liidul. See ettepanek leiab üksmeelse vastuvõtu.

Samuti leiab vastuvõtmist ka P. Männiku ettepanek, et tuleb koguda statistilist materjali valdade tulude ja kulude kohta ja Petserimaa kohta eraldi, millistest materjalidest saaks ülevaate laekumata maksude suuruse kohta.

§ 7.

Administratiiv sissenõudmise seaduse muutmise küsimus.

Petserimaa valdade esindaja B. Makson seletab lühidalt olukorra, mille järele praegu Tsviv. kp. seaduse ja adm. sissenõudm. seaduse vahel on vastolu. Tsviv. kp. s. § 1070¹ järele on juhul, kui ei toimu vara teistkordne enampakkumine, sissenõudjal õigus ühe kuu jooksul, arvates enampakkumise päevast, teatada kohtupristavile müümata jäänud vara enesele jätmisest poole hinnatud hinnaga Adm. sissenõudm. sead. § 63 põhjal asjad, millele ei leidu ostjat kahel enampakkumisel, antakse võlgnikule tagasi kui maksunõudev asutus ei soovi neid jätta endale hinnatud summa eest. Sellega on riik ja omavalitsus oma maksude sissenõudmisel asetatud halvemasse seisukorda kui eraisikud oma eravõlgade sissenõudmisel, mis ei ole õiglane ja milline olukord tuleb muuta.

Otsustatakse saata vastav märgukiri Siseministeeriumile, et nimetatud küsimus leiaks lahenduse.

§ 8.

Liiklemise inspekturi üleviimise küsimus.

Nimetatud küsimuse üle võtab pikemaalt sõna Harju aj. maavalitsuse esindaja P. Mäggi ning esitab Liidu nõukogule vastuvõtmiseks järgmised seisukohad:

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu arutades küsimust omal koosolekul 16. mail k.a., asus nimetatud uuenduse küsimuses eitava seisukohale järgmistel kaalutlustel:

1) Kuni senini on Raudteevalitsus püüdnud järjekindlalt vähendada ja kitsendada omnibusside liinide võrku, nähes nendes liinides omale võistlejat ja kartes selleläbi oma tulude vähendamist. Seni on Raudteevalitsuse mõjutusel juba suletud terve rida elujõulisi ja maarahvale tarvilisi liine. Kui omnibusside korraldus koondata Raudteevalitsuse kätte, siis võib oodata veel suuremat liinide võrgu kärpimist, ning sellega jäetakse laialdased piirkonnad soodsa ühenduseeta.

2) Omnibusside liinide asjandus on tihedalt seotud maantee asjandusega ja sellega on loomulik, et need alad ka edaspidi lahutamatu seotud oleks.

3) Omnibusside liinide edaspidine vähendamine toob enesega kaasa jõuvankrite ja bensiinimaksude vähendamise, mis omakorda vähendaks teedekapitali sisetulekut ja aitaks kaasa sellega maanteede korrashoiu raskendamisele.

4) Raudteevalitsuse domineeriv mõju omnibusside asjanduses loob olukorra, et edaspidise liinide võrgu korraldamisel ei arvestata enam sugugi maarahva huvidega, vaid need oleks ohverdatud fiskuse sisetulekutele.

Kõigil neil asioludel leidis Maaomavalitsuste Liidu nõukogu, et omnibusside asjandus maarahva huvides peab olema sõltumatu Raudteevalitsusest ja tihedas kontaktis maanteede asjandusega.

Ühemeelselt otsustati saata vastav märgukiri Teedeministeeriumile.

§ 9.

Koosolekul leostõstetud küsimusi.

Otsustati saata ühemeelselt tervitustelegramm Riigivanemale ja Kaitseväge Ülemjuhatajale nende poolt astunud samade puhul riigis korra ja rahu alalhoidmiseks.

Liidu esimees H. Lauri tänab nõukogu liikmeid tehtud töö eest ning palub avaldada arvamist järgmise nõukogu koosoleku kohta ja aja kohta. Nõukogu poolt jäetakse see küsimus juhatuse otsustada.

Kirjandus.

J. Kaiv ja J. Klesment, Eesti Vabariigi Põhiseadus, ühes seletustega.

Nimetatud brošüür on koostatud meie paremate asjatundjate juristide poolt ning sisaldab peale maksva Põhiseaduse teksti

ka autorite poolt juurelisatud üksikute paragrahvide seletused ja kommentaarid. See raamat on vajalikuks käsiraamatuks igale kodanikule, kuid eriti soovitavaks juhiseks riigi- ja omavalitsusasutustele ja nende tegelastele nende kutsetöös.